

לתורה את עצבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תקל"ז
ערש"ק פרשת ויקהל התשע"ז

מדוע נכפלה פרשת המשכן?

להבעיר אש הנשמה לצורך "אפר"

דין משוקדים במנורה

ה"נקודה" של היום

פתח דבר

בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת ויקהל, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תקלז), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, בנוגע למודר "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקר נתחי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנשמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, עוד בשנה זו, שמיוחדת בזה שנצטוונו בה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוהיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה
ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה
והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו
ולזכות אביהם ה"ה הרב החסיד
ר' מאיר שי'
זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל
יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל זרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן העניינים

ה. מקרא אני דורש

מדוע נכפלה פרשת המשכן?

מדוע הוצרך הכתוב לחזור על כל פרטי המשכן? / מדוע אין לפרש שהוא מפני שבא הכתוב לחדש שעשו המשכן לפני הכלים? / ביאור חביבות ענין עשיית המשכן שלכן נכפל בתורה

(נ"פ לקוטי שיחות חמ"ז עמ' 458 ואילך)

ט. פנינים עיונים וביאורים קצרים

יא. יינה של תורה

ההבעיר אש הנשמה לצורך "אפר"

מלאכות המשכן - עבודות רוחניות להשכנת השכינה / ההבעיר אש הנשמה באהבה להשי"ת / מטרת הדביקות - זיווך הגשמיות והחומריות / הקרוב אל השי"ת מרגיש הצורך בקידוש העולם

(נ"פ לקוטי שיחות חל"ו עמ' 187 ואילך)

טו. פנינים דרוש ואגדה

יז. חידושי סוגיות

משוקדים במנורה

מביא קושיית המל"מ בהן דפסק הרמב"ם דכל הגביעים הכפתורים והפרחים היו משוקדים - דלכאוי' הא דמספקא לן בש"ס גבי "משוקדים" דקרא אינו אלא בגוף המנורה ולא בו' הקנים / מקדים להקשות דכיון דעל כרחך הספק בדין משוקדים נולד לישראל בבית שני, תימה שלא נזכר בש"ס כמו אמה טרקסין / מסיק דבאמת להרמב"ם הא דהכל משוקדים אינו מספק וזה לא יצויר שהתורה תשאיר דברי' בספק, אלא ודאי לדינא דרחמנא הכל צריך להיות בנוי משוקד שהוא אומנות של יופי והא דאין הכרע להכתוב אינו ספק להלכתא אלא משמעות דורשין

(מתוך ספר "פניני מנחם" ח"ג סי' טו - נ"פ לקוטי שיחות חכ"ו עמ' 183 ואילך)

כ. תורת חיים

כאשר העסק אינו כדבעי

כא. מעשה רב

ה"נקודה" של כל היום

כב. דרכי החסידות

העילוי שבציור והרהור טוב

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

מדוע נכפלה פרשת המשכן?

מדוע הוצרך הכתוב לחזור על כל פרטי המשכן? / מדוע אין לפרש שהוא מפני שבא הכתוב לחדש שעשו המשכן לפני הכלים? / ביאור חביבות ענין עשיית המשכן שלכן נכפל בתורה

בתחילת פרשתנו כותב רש"י:

"כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום ציוואתם".

והיינו, שאת רוב הפרטים הנצרכים להבנת הפרשה פירש רש"י כבר בפרשת תרומה ובפרשת תצוה – שם בא ציווי ה' על הענינים שמסופר בפרשה על עשייתם. [נולדוגמא: בפרשתנו מסופר "ויעש את המנורה זהב טהור" וגו', ומפרט את כל הפרטים שהיו בעשייתה: גביעים, כפתורים, פרחים, נרות, מלקחיים ומחתות (לו, יז-כד); ורש"י לא הוצרך לפרש בפרשתנו את כל אלו, משום שבפרשת תרומה – שם בא ציווי ה' למשה אודות עשיית המנורה – כבר האריך רש"י לפרש היטב את כולם. וכן הוא בשאר חלקי המשכן].

אך סתם רש"י ולא פירש טעם אריכות הכתוב, דהא גופא קשיא – לאחר שכבר נתפרשו כל הפרטים שבמנורה (לדוגמא) בציווי ה' שבפ' תרומה, מדוע הוצרך הכתוב לחזור עוד הפעם על כל אלו, כאילו יש כאן איזה חידוש? ! ולכאורה, היה צריך לקצר ולומר: "ויעש את המנורה כאשר צוה ה' את משה" (וכיוצא בזה), ותו לא!

ב. בכמה מפרשים עמדו על קושיא זו (ראה רלב"ג בפרשתנו. ועוד), והאברבנאל מיישב בזה וז"ל:

"ואמנם, למה הגיד הכתוב כל המלאכה הזאת בפרטיות הזה כמה פעמים, ולא הספיק

לומר בכלל 'ויעשו כל חכם לב כאשר צוה ה' את משה'. . . הטעם בזה אצלי הוא, מפני שלא עשו האומנים המלאכה הזאת באותו הסדר מהקדימה והאיחור שצוה השם למשה בסדר 'ויקחו לי תרומה', ולכך הוצרך הכתוב להגיד כאן איך עשו הכלים והדברים ההם שהיה באופן מתחלף למה שנצטווה בהם משה; ומפני שלא יחשוב אדם שכמו ששינו בסדר המלאכה כך שינו בעצמותה ובמספרה, הוצרך לבאר כאן כל דבר ודבר שעשו - כדי להודיע שעשו כל הדברים שצוה השם, ולא שינו דבר, אלא בקדימה והאיחור בסדר המעשה".

והיינו, שקיים שינוי בין הציווי (בפ' תרומה) להמסופר על העשייה בפועל (בפרשתנו), בסדר הדברים: בציווי ה' בא קודם הציווי אודות עשיית הכלים ורק אח"כ אודות עשיית המשכן עצמו, משא"כ בפרשתנו מסופר קודם אודות עשיית המשכן עצמו ורק לאחר מכן אודות עשיית הכלים - וזה מה שנתכוון הכתוב בהאריכות שבפרשתנו, להשמיענו שבפועל לא עשו חכמי הלב כפי הסדר שנאמר בפ' תרומה (כלים ואח"כ משכן) אלא כפי הסדר שבפרשתנו (משכן ואח"כ כלים).

ולכאורה אפשר היה להעמיס ביאור זה בשיטת רש"י בפירושו עה"ת - שהרי רש"י מביא כעין זה בפירושו לפ' פקודי (לה, כב): "משה צוה לבצלאל לעשות תחילה כלים ואח"כ משכן. אמר לו בצלאל: מנהג העולם לעשות תחילה בית ואח"כ משים כלים בתוכו. . . וכן עשה, המשכן תחלה ואחר כך עשה הכלים".

אך קשה לומר כן, מכמה טעמים - ומהם:

א) מלשון רש"י - שהביא את שינוי הסדר רק בפ' פקודי - משמע שזהו חידוש שנתחדש שם; ואם לדעת רש"י זו היתה הכוונה באריכות הכתוב בפרשתנו - היה לו לפרש זה על אחר.

ב) אם כל כוונת הכתוב היא להשמיע את הפדר הכללי, שבזה הוא החידוש והשינוי לגבי מ"ש בפ' תרומה - למה הוצרך לחזור שוב על כל הפרטים והפרטי-פרטים, שבזה אין כל חידוש?! נ"מ"ש האברבנאל שבא להבהיר ולשלול את הקס"ד "שכמו ששינו בסדר המלאכה כן שינו בעצמותה ובמספרה" - דוחק הוא לפי "פשוטו של מקרא", כי למה יעלה על הדעת שישנו את פרטי המלאכה מכפי שנצטוו בה? [!].

ג. והנה, גם לפי שיטת האברבנאל שנתכוון הכתוב להשמיענו את שינוי הסדר - הרי זה מיישב רק את זה שכפל הכתוב את הפרטים בענין העשייה;

אולם מצינו בתחילת הפרשה שהכתוב מאריך וכופל גם את הפרטים בענין הנדבה - שאף שבפ' תרומה, בציווי ה' למשה, מפורט שהתרומה תהיה מ"זהב וכסף ונחושת וגו'" ככל הפרטים הנמנים שם (כה, ג ואילך), בפרשתנו באים עוד הפעם כל הפרטים המפורשים שם בציווי משה לישראל ("זהב כסף ונחושת וגו'") וכן בסיפור הבאת הנדבה בפועל.

וזה וודאי צריך ביאור: למה לא קיצר הכתוב וסיפר שמשה מסר לישראל את ציווי ה'

לקראת שבת

ז

על כל פרטיו ובני ישראל עשו "כאשר צוה ה' את משה"?

[ולהעיר, שבסדרה הסמוכה - פ' כי תשא (לד, כו), מתעכב רש"י ליישב את הכפילות של חמש תיבות בלבד: "לא תבשל גדי בחלב אמו", למה חוזר עליהם הכתוב כמה פעמים; ועפ"ז יגדל הפלא, שבפרשתנו כופל הכתוב ענין שלם, ובכל זאת אין רש"י מפרש דבר. (ובאמת שכעין זה מצינו בסוף פ' נשא, בקרבנות הנשיאים - וכבר נתבאר במק"א (ראה במדור זה לש"פ נשא תשס"ח, ע"פ המבואר בלקוטי שיחות ח"ח עמ' 43), שכדי ליישב אריכות זו הביא רש"י שם את דברי ר"מ הדרשן, עיי"ש בפרטיות)].

ד. והביאור בזה (וראה גם בדברי הרמב"ן פרשתנו לו, ח באו"א קצת):

המשכן וכליו הם מהענינים הכי עיקריים וחביבים אצל בני ישראל - שעל ידם שורה שכינה בישראל.

ובפרט שהמשכן נקרא במשכן "משכן העדות", וכפירוש רש"י (ר"פ פקודי) "עדות לישראל שזויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם", שמוזה מובן עוד יותר גודל החביבות שבזה - בהיות חטא העגל חטא הכי גדול וכללי (עד כדי כך שאפילו לאחר הסליחה והמחילה אמר הקב"ה "וביום פקדי ופקדתי" (תשא לב, לד)), שמוזה מובן (לאידך גיסא) שהמשכן - ששייך להכפרה על חטא העגל - הוא ענין כללי ונעלה עד מאוד.

ומעתה מובן בפשטות הטעם שהכתוב מאריך וכופל (כמה פעמים) את הפרטים השייכים לנדבת המשכן ועשייתו - מפאת גודל החביבות שבדבר.

ורש"י לא הוצרך לפרש זאת להדיא, משום שיסוד זה נמצאנו למדים מדבריו בפ' חיי שרה (כד, מב), לענין זה שהכתוב חוזר וכופל את המאורעות שהיו לאליעזר עבד אברהם - "יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה";

ומזה יודעים אנו כבר שענין חביב כופל הכתוב כמה פעמים עם כל הפרטים וכו', ועד"ז בנידון דידן [וראה גם בפירושו רש"י בפ' וירא (כב, יא), על מה שנאמר לאברהם "אברהם אברהם" - "לשון חיבה הוא שכופל את שמו"].

[והא דכתב רש"י שם "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים" אינו כדי להדגיש יתרון "עבדי אבות" על ה"בנים" אלא כדי להדגיש שלפעמים אפילו "שיחה" חביבה יותר מ"תורה" הגם ש"שיחה" זו היא מ"עבדי אבות" - וראה במקור הדברים הביאור בזה בארוכה].

ולהוסיף - בפנימיות הענינים, שדברי רש"י (הנ"ל ס"א) "כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם", כתבם בהמשך לדיבור המתחיל "גדיב לבו"; וי"ל שבזה מרמז, שאף שלכאורה כבר נכתבו הפרטים "במקום צוואתם" (שלכן רש"י אינו צריך לשוב ולפרשם), מכל מקום חוזר עליהם הכתוב מחמת חביבותם, והחביבות היא (גם)

לקראת שבת

ח

משום שבפרשה זו מודגש ענין נדיבות הלב מצד בני ישראל, שהביאו תרומתם בזריזות ובנדיבות, וגם בהאומנים שעשו המלאכה בפועל מודגש שהם "חכמי לב . . . נשאו לבו" (פרשתנו לו, א-ב) - ומובן, שבענין נדיבות ה"לב" יש חביבות יתירה.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

נדבת הלב בהבאת תכלת או ארגמן

וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש גו' הביאו

וכל איש אשר נמצא אתו - תכלת או ארגמן או תולעת שני . . . כולם הביאו (לה, כג. רש"י)

לפום ריהטא נראה שכוונת רש"י בפירושו היא לשלול הקס"ד שכוונת הכתוב היא שרק מי אשר "נמצא אתו" כל הדברים המנויים בכתוב הביא כולם, אבל מי שלא נמצאו אצלו כל הדברים לא הביא אף א' מהם, אלא או או קאמר, דכל איש אשר נמצא אתו דבר אחד מהם הביא מהנמצא אתו. אבל צריך להבין: הרי לא מסתבר כלל שמי שרוצה לנדב רק א' מהדברים לא יוכל להביא! ולמה הוצרך רש"י להודיענו דבר פשוט כל כך?

ויש לומר הביאור בזה (ראה בפנינה הבאה ביאור נוסף לזה):

בכתוב לפני זה מפורש "וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת ה' גו'" (לה, כא), והיינו, שכל הנתינות של בני ישראל נבעו מנדיבות הלב. ועל פי זה יש מקום לומר, שבא הכתוב להשמיענו כאן גודל נדבות לבם של בני ישראל. ולכן היינו מפרשים שאף שפשוט שמי שרצה לנדב רק דבר אחד הי' יכול לנדבו, מ"מ מכיון שכאן בא הכתוב להשמיענו גודל נדבת לבם של ישראל - לכן יש לפרש שהכתוב בא להשמיענו שמי שהי' אצלו מכל המינים לא הסתפק בדבר אחד אלא הביא מהכל.

ולכן הוצרך רש"י לשלול פירוש זה ולפרש שאו או קאמר, כנ"ל [ויש לומר, שנדיבות הלב במינים אלו התבטאה בהטרחא המיוחדת של בנינו בנסוף לעצם הנתינה, שהרי תכלת אין

פירושו שהביאו צמר לחוד וצבע לחוד, אלא "צמר צבוע בדם חלזון" (רש"י תרומה כה, ד); ועד"ז ארגמן ותולעת שני (שם). ומכיון שבנוסף על ההבאה טרחו גם לצבוע את הצמר בצבעו המתאים וכו' - הרי זו הוכחה על נדבת לבם].

(ע"פ לקוטי שיחות חל"א עמ' 203 ואילך)

מאיפה ההוכחה שצבעו את הצמר לשמה?

וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן גו' הביאו

וכל איש אשר נמצא אתו - תכלת או ארגמן . . . כולם הביאו (לה, כג. רש"י)

לכאורה יש לעיין, מדוע הוצרך רש"י להודיענו דבר זה, הרי מהי הקס"ד לפרש כוונת הכתוב שדוקא מי שהיו בידו כל הדברים הביא, ומי שהיו בידו רק חלק מהם לא הביא? ויש לומר הביאור בזה:

בנדבת המשכן יש חיוב שתהי' לשמה, כפרש"י "ויקחו לי תרומה - לי לשמי". ולא רק הנתינה צריכה להיות לשמה, אלא גם מעשי ההכנה הדרושים כדי שהדברים יהיו ראויים למלאכת המשכן, כמו התכלת וארגמן שהיו צריכים צביעה, גם מעשים אלו צריכים להיות לשמה (ועיין במקור הדברים שהובאו ראיות לזה).

וי"ל שזהו טעם הקס"ד דמש"נ "וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני גו'" פירושו שהביאו כל המינים יחד, כי כאשר אחד הביא רק אחד מהמינים הדרושים צביעה יש מקום לומר שאין לו נאמנות שצבע הצמר לשמה, דאפשר שהי' מונח אצלו מכבר צמר צבוע, ולא טרח לצבוע צמר חדש בכוונה "לשמה". ורק כאשר רואים השתדלות מיוחדת להשתתף בנדבת המשכן, ע"י הבאת כ"ל

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

שהי' לו מדברים אלה (אפי' רק א' מהם) הביאם למשכן, והביא כל מה שהי' לו מדברים אלה, וזוהי הוכחה מספיקה שהיתה פעולת ההכנה באופן ד"לי לשמי".

(עי' לקובי שיחות חל"א עמ' 207 ואילך)

המינים "תכלת וארגמן ותולעת שני וגו'", אזי נאמן הוא שגם טרח וצבע הצמר לשמה.

ולכן הוצרך רש"י לשלול הפירוש שהביאו את כל המינים, ולפרש שאו או קאמר [ויש לומר, שההוכחה שפעולת ההכנה (בצביעת הצמר כו') היתה לשמה היא מזה שכל אחד

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

להבעיר אש הנשמה לצורך "אפר"

מלאכות המשכן - עבודות רוחניות להשכנת השכינה / להבעיר אש הנשמה
באהבה להשי"ת / מטרת הדביקות - זיכוך הגשמיות והחומריות / הקרוב אל
השי"ת מרגיש הצורך בקידוש העולם

מלאכת הבערת אש בשבת נאסרה בפרשתנו, וכפי שמוסר משה את ציווי השי"ת:
"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת".¹

ובגדרה של מלאכה זו, מצינו להרמב"ם שכתב² "המבעיר כל שהוא חייב, והוא שיהא צריך לאפר", והיינו שחייב מלאכת הבערה הוא רק אם מבעיר לצורך האפר הנוצר מהבעירה, ובסוף ההלכה כתב אופן נוסף: "וכן המדליק את הנר או את העצים בין להתחמם בין להאיר הרי זה חייב", והיינו שגם אם זקוק לאש עצמה (ולא לאפר) לאורה או לחומה הרי הוא "מבעיר", וחייב.

ויש לתמוה בסדר דבריו של הרמב"ם, דהלא כתבו האחרונים³ ששיטת הרמב"ם היא שגדר מלאכת הבערה הוא עצם הוצאת האש והגדלתה, שלכן "המדליק כו' להתחמם" או "להאיר" - חייב על עצם הוצאת והגדלת האש, גם אם אינו "צריך לאפר". ואם כן מדוע פתח הרמב"ם את הגדרת מלאכת מבעיר בדין זה ד"צריך לאפר", שהוא רק תנאי צדדי לכאורה במלאכת המבעיר - שאם אינו מדליק לצורך חימום או אור הנה כדי שלא

(1) פרשתנו לה, ג.

(2) הל' שבת פי"ב ה"א.

(3) בהבא לקמן ראה אריכות ושקו"ט בזה במקור הדברים, וש"נ.

יהיה "מקלקל", חייב רק אם "יהא צריך לאפר", ולכאורה היה צריך להתחיל בדין צריך לאש לאורה או לחומה, שבזה מגדיר את מלאכת ההבערה שהיא הוצאת האש? והנה, בביאור עניין מלאכת מבעיר על פי פנימיות העניינים, ימצא מוכן וברור אשר עיקרה של המלאכה הוא דווקא עניין זה ד"צריך לאפר", ומזה ילמד האדם ההנהגה הראויה בעבודת השי"ת, וכפי שיתבאר.

מלאכות המשכן - עבודות רוחניות להשכנת השכינה

מלאכות האסורות בשבת, הלא המה ל"ט מלאכות שעבדו בהם בני ישראל בעשיית ובנין המשכן, ואם כן נמצא שמהותן של מלאכות אלו היא שהם המלאכות שעמם נבנה מקום השראת השכינה - ומלאכות של קודש הם.

יתירה מזו: עניינו ומהותו של המשכן הוא "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וא"כ, תוכנו הרוחני של ל"ט מלאכות המשכן הוא שהם עבודות כלליות ועיקריות של כל איש ישראל בעבודתו הרוחנית לקונו, והן הדרכים אשר באמצעותן מכינים את העולם להיות דירה ומשכן לו ית'.

ומכיוון שבעבודת ה' - אלו הם ל"ט המלאכות והעבודות העיקריות, הרי מזה נשתלשל אשר גם בעולם הזה הגשמי ישנם ל"ט מלאכות גשמיות ששורשם הוא ממלאכות הרוחניות האמורות, אלא שכשהם משתלשלים לעולם הגשמי הם מלאכות של חול האסורות בשבת.

וממילא מוכן אשר אם ישנה באיזה ממלאכות שבת תנאים וגדרים ופרטי דינים, אין זאת אלא משום שב"מלאכה" זו הרוחנית צריכים גם כן לגדרים ותנאים אלו כדי שתחשב "מלאכה" ועבודה ראויה לפני השי"ת, ומזה נשתלשל שגם במלאכה הגשמית קיימים תנאים אלו.

וכן הוא בעניינינו אשר הטעם הרוחני למה שהתחיל הרמב"ם בגדר מלאכת מבעיר שהוא כש"צריך לאפר" - הוא מפני שכאשר בא יהודי לעבוד את בוראו ולעשות עבורו את העולם למשכן ומקדש, הרי צריך הוא לעשות את מלאכת ה"הבערה" הרוחנית, ומלאכת מבעיר הרוחנית עניינה ש"יהא צריך לאפר" דווקא.

להבעיר אש הנשמה באהבה להשי"ת

ויש לכאור תחילה את מהות עבודת "מבעיר" הרוחנית, ואזי להבין מאי משמע שיהא "צריך לאפר" בעבודה זו:

הנשמה⁵ האלקית אשר בכל אחד מישראל היא "חלק אלוהה ממעל ממש"⁶, וטבעה להימשך ולכסוף תמיד למקורה ושורשה – אל הקב"ה. ולכן נמשלה הנשמה לנר – "נר ה' נשמת אדם"⁷ – כי כן הוא טבע אור הנר "מתנענע תמיד למעלה בטבעו, מפני שאור האש חפץ בטבע להיפרד מהפתילה ולידבק בשורשו למעלה".

ואף שכשיעלה אור הנר למעלה "יכבה ולא יאיר כלום", ובהגיעו למקורו "יתבטל אורו במציאות בשרשו", מכל מקום כל תשוקתו היא לשוב למקורו, וכמו כן נשמת היהודי "חפצה וחשקה בטבעה ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה בה".

וזהו מהות וענין מלאכת "מבעיר" – לגלות ו"להדליק" את אור הנשמה להלהיבו שיהיה בוער באהבה כרשפי אש להשיי"ת, וכל רצונו וחפצו יהיה רק להתעלות ולהתקרב ולהתבטל לפני השיי"ת ב"כלות הנפש".

מטרת הדביקות – זיכוך הגשמיות והחומריות

ועל כך מוסיף הרמב"ם "והוא שיהא צריך לאפר" – אין די בכך שיהיה האדם עוסק במלאכת ההבערה, לגלות אש שבנשמתו, אלא צריך לראות ולוודא שהבערה זו היא באופן ש"צריך לאפר" דווקא:

תכלית ומטרת עניין ל"ט מלאכות הרוחניות והמשכן שנעשה על ידם, הוא להשלים את כוונת בריאת העולם, שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בעולם הזה הגשמי התחתון⁸, ומשמעה של "דירה" זו הוא שיהיה הקב"ה שורה ושוכן בגשמיות העולם שזוכך ונתקדש על ידי עבודת בני ישראל.

ומכיוון שמטרת הבריאה והמשכן הוא להמשיך הקדושה בתוך הגשמיות דווקא, הרי אם יעבוד האדם במלאכת "מבעיר" להצית את אש האהבה להשיי"ת בכלות הנפש, ויישאר במצב זה של אהבה להשיי"ת בלבד, הרי לא נתקיימה בזה מטרת ה"מלאכה" – לבנות את המשכן לה' בדברים הגשמיים דווקא.

וזהו שיהיה "צריך לאפר" – שהאפר הוא החלק היותר גשמי וחומרי של הדבר הנשרף באש, וכפי שכתב רבינו הזקן⁹, שכאשר שורפים עץ הרי ג' היסודות דאש רוח מים שבעץ "חלפו והלכו להם וכלו בעשן", והאפר הנשאר הוא "העפר שבו היורד למטה ואין האש שולטת בו הוא הנשאר קיים. . הוא חומרי יותר מכולן".

(5) תניא ריש פרק יט.

(6) ראה תניא ריש פרק ב.

(7) משלי כ, כז.

(8) ראה תניא פל"ו.

(9) תניא אגרת הקודש סט"ו (קכא, ב).

לקראת שבת

וכמו כן צריך היהודי לראות ולוודא שיורגש שכוונת הבערת האש האלוקית בנשמתו – היא "בשבי" האפר" – שרגשי תוקף אהבה זו הם רק כדי להביאו לקיום מצוות מעשיות בגשמיות, ולזיכוך וקידוש הגוף ודברים הגשמיים שבעולם. זוהי מלאכת "מבעיר" הרוחני, להבעיר את אש הנשמה לצורך האפר – לצורך קידוש הגשמיות. וב"מלאכה" זו פועלים שיומשך הקב"ה בעולם הגשמי – ובונים משכן לשבתו ית'.

הקרוב אל השי"ת מרגיש הצורך בקידוש העולם

והנה, למתבונן בשטחיות נראה לכאורה שדורשים כאן מהאדם דבר והיפוכו: מחד שיהא בוער באהבת ה' לבטל מציאותו ולכסוף להתדבק בבורא ית"ש, ובאותה העת שיכוון שכל זה רק לצורך העיסוק בזיכוך דברים גשמיים ונחותים.

אך בעומקם של דברים, הנה אין הדברים סותרים זה לזה, אלא להיפך – דווקא מי שמתלהט באהבה עזה להשי"ת ומתקרב אליו ביותר, הנה מרגיש הוא את הצורך והחיוב בעבודת זיכוך העולם הגשמי והנחות.

דמכיוון ש"נתאוה" הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים, וזוהי תכלית בריאת שרפים מלאכים ועולמות הרוחניים – הכל בכדי שישכון הקב"ה בגשמיות העולם השפל, הנה ככל שמתקרב האדם יותר לשורשו ומקורו "בה" חיי החיים ב"ה"¹⁰, מרגיש הוא יותר את הנחיצות וההכרח לירד למטה ולהתעסק בבירור וזיכוך העולם, לעשותו דירה ומשכן לו ית', כיון שרק בכך ממלאים כוונת השי"ת.

ונמצא, שאימתי הוי הבערת אש הנשמה "מלאכה" מושלמת, דווקא כאשר "צריך לאפר" – שהעלייה וההתקרבות לה' מביאתו לידי ירידה לעסוק בקידוש הגשמיות ולהאיר את העולם.

פנינים

דרוש ואגדה

לעסוק ב"ל"ט מלאכות" המשכן – מצוה!

ויקהל משה גו' אלה הדברים אשר צוה ה'
לעשות אותם וגו' ששת ימים תעשה מלאכה
אלה הדברים – אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו
למשה מסיני
(לה, א.ב. שבת ע, א)

כל לימוד בתורה אינו בדרך מקרה ח"ו,
אלא הסיבה לכך שלומדים ענין א' מהשני היא
מפני שיש שייכות ביניהם. והיינו, שה"מלמד"
וה"למד" בפנימיותם הם ענין אחד. ובנדון דידן,
מכיון שלמדים ל"ט מלאכות האסורות בשבת
ממלאכת המשכן, הרי זה מפני של"ט המלאכות
קשורות עם מלאכת המשכן.
ויש לבאר הקשר ביניהם:

כמו שמלאכות המשכן נעשו כדי לבנות
משכן ודירה לשכינה, הנה כן צריך להיות גם
בעשיית ל"ט המלאכות בימי החול, שהמטרה
והתכלית של כל המלאכות, גם מלאכות הרשות,
צריכה להיות כדי לעשות מהן משכן ודירה לו
ית', וכמו שנאמר "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, 1).
ובזה יובן מה שמצינו שביום שמותר
במלאכה יש להזהר מביטול מלאכה, ועד כדי
כך, שממעטים אפילו בענינים של תורה ותפלה
– קריאת התורה ותפלות נוספות, בכדי שלא
למעט במלאכה (ראה ברכות טז, א. מגילה כב, ב.
קידושין לג, א). ויתר על כן, מצינו שעל הפסוק
"ששת ימים תעבוד" (יתרו כ, ט. תשא לד, כא) דרשו
חז"ל שהיא מצות עשה (נסמן במקור הדברים).
ולכאורה איך יתכן הדבר?

אך לפי האמור מובן זה בפשטות, כי תכליתם
של כל המלאכות היא לבנות משכן על ידם,
וא"כ מובן שזוהי מצוה, ועל האדם תמיד לעמול
ולעסוק בזה, שהרי "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז).

והחילוק בין העולם להמשכן הוא רק חילוק
בין "כח" ל"פועל": המשכן הוא כבר בפועל
"מקדש" להשראת השכינה, ואילו בעולם הרי
זה רק בכח, ועלינו לעמול להביא את הכח לידי
פועל, שהעולם יהי' בפועל דירה לו ית'.

ולכן יש לנצל את כל השעות והרגעים
שבמשך היום לעבודה ולמלאכה, כדי להביא
לידי פועל ולבנות את הדירה לו ית', וכל רגע
יש לנצל ל"בכל דרכיך דעהו".

(ע"פ לקוטי שיחות ח"א עמ' 193)

עשיית המשכן "למהרת" לימוד התורה

ויקהל משה

למחרת יום הכיפורים, כשירד מן ההר
(לה, א. רש"י)

לכאורה יש לשאול, מדוע המתין משה לצוות
את בני ישראל על עשיית המשכן ל"מחרת יום
הכיפורים" ולא ציוונו על זה מיד ברדתו מן
ההר, ביום הכיפורים עצמו?

אלא, שכאשר ירד משה עם הלוחות השניות
והתורה, היו ישראל שקועים לגמרי בתוכן
הלוחות ובלמוד התורה שקבל משה בהר, ולא
הי' מקום לצוות אז על עניני עשי' ובני' כאשר
היו עסוקים לגמרי בלימוד! ורק למחרת רידתו
מן ההר, הי' יכול לצוותם על עשיית המשכן.

פנינים

דרוש ואגדה

לנושא הלימוד, עד שלא יהיו שייכים כלל לכל שאר הענינים, גם אם נעלים הם ביותר.

ולאידך, גם העוסקים בתורה במסירה ונתינה - אין להם להסתפק בזה, אלא "למחרת" הלימוד יש לעסוק בבניית המשכן - להכין את העולם להיות דירה לו ית'.

(עי'פ לקוטי שיהות ח"ו עמ' 216 ואילך)

ומזה הוראה בעבודת האדם לקונו, שגם אנשים שעוסקים בעניני העולם כדי לעשות מהם משכן ודירה לו ית' (עיין בפנינה הקודמת), עליהם לדעת שלמרות גודל ונחיצות עבודה זו, אין זה תחליף ללימוד התורה. ולכן, בעת הלימוד צריכים להיות מסורים ונתונים לגמרי

חידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

משוקדים במנורה

מביא קושיית המל"מ בהן דפסק הרמב"ם דבכל הגביעים הכפתורים והפרחים היו משוקדים - דלכאו' הא דמספקא לן בש"ס גבי "משוקדים" דקרא אינו אלא בגוף המנורה ולא בו' הקנים / מקדים להקשות דכיון דעל כרחק הספק בדין משוקדים נולד לישראל בבית שני, תימה שלא נזכר בש"ס כמו אמה טרקסין / מסיק דבאמת להרמב"ם הא דהכל משוקדים אינו מספק וזה לא יצוייר שהתורה תשאיר דברי' בספק, אלא ודאי לדינא דרחמנא הכל צריך להיות בנוי משוקד שהוא אומנות של יופי והא דאין הכרע להכתוב אינו ספק להלכתא אלא משמעות דורשין

משוקדים כפתורי' ופרחי'], דמספקא לן אי קאי אגביעים או אכפתורי' ופרחי' ולכן מפרש דמספיקא עבדינן להו לתרווייהו משוקדים, שאף אם אין צריכים להיות משוקדים אין בכך הפסד שיעשו משוקדים, אבל אם צריך משוקדים ויניח מלעשות משוקדים איכא קפידא. ובמשנה למלך תמה עליו: ותימה לי דברברי רש"י שם מוכח דלא מספקא לי' אלא בקרא דובמנורה ארבעה גביעים משוקדים

ברמב"ם הלכות בית הבחירה (ריש פ"ג): כו' ובכל קנה וקנה מהן שלשה גביעים וכפתור ופרח והכל משוקדים כמו שקדים בתורה וארבעה גביעים כו' בקני המנורה בעשייתן. ובכסף משנה: ומ"ש והכל משוקדים כתב הר"י קורקוס ז"ל שכתב כן רבינו מדאמרינן בפרק הוציאו לו (יומא נב, א"ב) ה' מקראות אין להן הכרע ואחד מהם משוקדים [בכתוב (תרומה כה, לח) ובמנורה ארבעה גביעים

דוכתא לומר דכשעלו מן הגולה (ראה עזרא ג, יב): ורבים מהכהנים גוי אשר ראו את הבית הראשון) שכחו צורת המנורה ונסתפקו באופן עשייתה ומספיקא עשאוה כולו משוקדים. על דרך שהובא ביומא (נא, ב) שנסתפקו באמה טרקסין וקדושת' אי כלפנים אי כלחוץ, וכן גבי מזבח שנינו (מדות רפ"ג) דכשעלו בני הגולה הוסיפו עליו כר, ועוד. ואילו גבי מנורה לא נזכר בשום מקום שנסתפקו בני הגולה באופן עשייתה.

כפתורי' ופרחי' דמיירי בגופה של מנורה', אבל בכפתורים ופרחים בששת הקנים]שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח גוי' כן לששת הקנים" (תרומה שם, לג) [לא מספקא ל' אי בעינן משוקדים כיון דהפסיק בקנה האחד בין משוקדים לכפתור ופרח כו' וא"כ רבינו דקאי בששת הקנים מנא ל' דהכל משוקדים וצ"ע. עכ"ל. וכבר האריכו נושאי כלי הרמב"ם ביישובים שונים (עיין קרית ספר, מעשה רוקח, הר המורי ועוד). ואכ"מ.

אשר על כן נ"ל ברור דהא דכתב הרמב"ם הכל משוקדים לאו מספיקא קאמר ל' אלא משום דכך הוי דינא דכולם צריכים להיות משוקדים, דכן היתה מנורת משה וכך היא נעשית לדורות (כדלהלן), והא דאמרו דמשוקדים אין לו הכרע אינו ענין לכאן כלל, כי ספיקא זו אין בה שום נפק"מ לדינא, דכל הספק הוא רק בפירוש הכתוב, ועל דרך שאר ד' המקראות שאין להן הכרע, "שאת מחר ארוור וקם", דכולם אין להם ענין לדינא, והוא הדין גבי הספק במשוקדים. ובאמת ממקומו הוא מוכרע, כי איך ניתן לומר שבתורה ייאמר דין והלכה באופן שאין לו הכרע ואי אפשר לידע כיצד חייבים לקיים המצוה (וגם אין בזה מסורה בתושבע"פ), אתמהא, אלא דהן הן הדברים, דמעולם לא נסתפקו באופן עשיית המנורה וכל הספק אינו אלא בפירוש הכתוב, כדלהלן.

וכך הוא ביאור הדברים: הנה יעויין ברמב"ם (פיה"מ מנחות ספ"ג) בפירוש משוקדים "מעשה שקדים והוא מלאכה ידועה אצל אומני נחושת שהן מכין

ויש לומר בזה דבר חדש, ובהקדם תמי' עצומה לכאורה בהן דמשוקדים אין לו הכרע, אימתי נולד להו לרבנן הך ספיקא, הלא מנורת משה שנעשית בתבנית שראה בהר (תרומה כה, מ. ובדברי חז"ל על הפסוק) היתה קיימת כל זמן מקדש ראשון, ועל כרחק צריך לומר שהספק נולד כשעלו מן הגולה, ותמוה אמאי לא אשתמיט בשום

1) כך מפורש בירושלמי ע"ז פ"ב ה"ז (וכן בברייתא דמלאכת המשכן פ"י, מכילתא בשלח יז, ט ועוד). ועכצ"ל דהא דפי' בתוס' יומא שם דהספק במשוקדים הוא מצד הסתירה דשני הכתובים, דהאתנחתא בגביעים בפסוק לד' "משמעו משוקדים כפתורים ופרחים, וקרא אחרינא (פסוק לג) מוכחא דמשוקדים לא קאי אלא אגביעים דכתיב שלשה גביעים משוקדים", אין כוונתם שיש ספק בפירוש הפסוק גבי ששת הקנים (היפך הברייתא בירושלמי וכו' הנ"ל), דהספק הוא רק בקרא דגופה של מנורה, אלא שהקרא אחרינא (פסוק לג) דמיני' מוכח דמשוקדים לא קאי אלא אגביעים מטיל ספק בפירוש פסוק לד' (האם לדיוק ממשמעות האתנחתא אם לא), וכדיוק לשון התוס' 'וקרא אחרינא מוכחא כו"' (ולא נקט כאן "משמע" כדלעיל), ונמצא שגם להתוס' הספק הוא רק בפסוק לד' דאיירי בגופה של מנורה. - ונסתר עפ"ז היישוב בקרית ספר ועוד כאן. ואכמ"ל.

לקראת שבת

ט

המנורה הוא כשהגביעים כו' נעשים על ידי מעשה אומנות זו דמשוקדים, שוב חל החיוב לעשות כל חלקי המנורה (היינו אותם חלקים שנעשו לנוי המנורה) על ידי מעשה אומנות דמשוקדים, מצד החיוב דזה אֵלֵי ואנוהו או כל חלב לה'. וזהו שכתב הרמב"ם "והכל משוקדים", דכך ה' במנורת משה וכן נעשית לדורות.

והא דאמרו משוקדים אין לו הכרע היינו רק בפירוש הכתוב, כלומר אצל איזה פרט של המנורה גילתה תורה שיופי המנורה הוא כשנעשה על ידי מעשה אומנות דמשוקדים. אבל לדינא אין נפק"מ כי בלאו הכי צריכים לעשות הכל משוקדים מצד חיובא דכל חלב לה'. אלא שלכאורה גם עפ"ז תהי' נפק"מ לדינא, דהרי הדין דכל חלב לה' הוא רק הידור מצוה לכתחילה ופשיטא דאינו מעכב, משא"כ היכא דנתפרש בתורה דין משוקדים הוי לעיכובא, ולא משמע כן ברמב"ם סתם וכתב "והכל משוקדים" ומשמע שדין אחד לכולם. ואולי י"ל דלהרמב"ם הדין דמשוקדים גם המפורש במנורה אינו לעיכובא, וכדמשמע מדבריו בהלכה שלאח"ז "וכולן (גביעים כפתורים ופרחים) מעכבין זה את זה כו'", דמשמע דרק זה מעכב משא"כ החיוב דמשוקדים אינו לעיכובא. וצ"ע.

בפטיש העשת [חתיכת הזהב] עד שיהי' כולו שקדים שקדים", והמובן מדבריו, דאע"פ שפירש דמשוקדים הן בליטות על כותלי הגביעים כו' בציוור שקדים (וכ"כ גם באב"ע תרומה שם בשם הגאון. ועוד. - ודלא כפרש"י עה"ת שם ע"פ התרגום), מ"מ אין זה דין בצורת המנורה שחייב להיות בה צורת שקדים, אלא זהו דין באופן עשיית המנורה, דמשוקדים הוי מעשה אומנות מיוחד, ומדוייק גם בלשון הרמב"ם כאן בס' היד "והכל משוקדים כמו שקדים בעשייתן", רצה לומר בזה דשקדים הוי דין בעשיית המנורה שחייבת להיות על ידי מעשה אומנות זו (שעל ידו נוצרות צורות ובליטות של שקדים), כי זהו נוי המנורה.

והנה יעויין בשבת (קלג, ב) זה אֵלֵי ואנוהו התנאה לפניו במצוות כו' סוכה נאה כו' ספר תורה נאה, ואע"ג דהרמב"ם לא הביא הך דרשה דזה אֵלֵי ואנוהו (כידוע השקו"ט בזה), הרי פסק בסוף הל' איסורי מזבח "כל דבר שהוא לשם האֵל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב כו' כל חלב לה'". ובהל' בית הבחירה (פ"א הי"א) לענין בנין המקדש כתב "מצוה מן המובחר לחזק את הבנין כו' ומפארין אותו ומייפין כפי כחן כו' הרי זו מצוה", הרי להדיא שיש מצוה לייפות את המקדש כפי כחן. ועפ"ז י"ל בפשטות דלאחרי שגילתה תורה שיופי

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

כאשר העסק אינו כדבעי

להרבות בצדקה ולהתחזק בבטחון

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מ... בו כותב אודות מצב הדחוק בפרנסה.
...ידועה העצה היעוצה להרבות בצדקה, ועד כמה שלא יהי' קשה, להרבות עכ"פ
בפרוטות אחדות יותר, מהרגלו בזה בעבר, ומהזמנים המסוגלים לזה, הוא בכל יום חול
קודם תפלת הבקר.

ועוד והוא העיקר להתחזק בבטחון בהשי"ת הזן ומפרנס לכל בטוב בחן ובחסד
וברחמים, ובפרט על פי המוכן בענין דהשגחה פרטית, ונתבאר הענין בתורת החסידות
שהוא על כל אחד ואחת ולפרטי פרטיו, וידוע פתגם הנפלא של כ"ק מו"ח אדמו"ר (נדפס
בהיום יום, כ"ח חשוון) שזהו משלים הכוונה העליונה, עיי"ש, וחוזק בטחון מוסיף עוד יותר
בהנ"ל.

(אגרות קודש ח"יט עמ' עד ואילך)

טיפול בעניני התורה ומצוות

קבלתי מכתבו מ... בו כותב על דבר המצב בהעסק והחיכוכים בינו ובין... בהעסק...
בפרט זה עלי להוסיף, שרואים במוחש שההתרגוות בעניני עולם, לא רק שאינו
מועיל אלא עוד מקלקל, ובפרט בהיחס שבין אחד לחבירו שכשהאחד מתרגז, מתרגז
גם השני, ובשעת התגלות מדות הנה מכהה מוחין ושכל, ואחר כך 'תופסים את עצמם'
שלא היו צריכים לומר מה שאמרו ("חאפט מען זיך אז מען האט ניט געדארפט זאגען
דעם ווארט"), ונוסף על כל זה העדר השלום אינו בריא גם בעד העסק ולפעמים הן
בגשמיות] והן ברוחניות, וכאשר יפעול בעצמו להיות יותר במוחין ומעט במדות,

לקראת שבת

כא

הנה בדרך ממילא יתגלו ("וועלן זיך ארויסווייזן") דרכים איך להעמיד העסק ותהי' גם העבודה בהעסק כדבעי למהוי.

אחת מהטעויות שרואים אצל אברכים, שמחלקים בעולם הגשמי מן הרוחני (שבדקות דדקות הוא ענין היפך האמונה, דאמונת ה' אחד ושמו אחד הן בגשמיות והן ברוחניות) במילא נראה להם שאם העסק אינו כדבעי, צריך לחפש רק לתקן בנוגע להעסק עצמו, ואין חושבים אולי זה מפני שצריך למלאות מה בעניני תורה ומצות, שהם צנור לפרנסה, וכאשר יהי' חזק בשמירת שלשת השיעורים השוים לכל נפש, בחומש תהלים ותניא, הידועים, וגם בקביעות עתים לתורה נוסף על הנ"ל, בנגלה ובחסידות, הנה אז גם גשמיות העסק יהי' הלוך וטוב ובשמחה.

בברכה להצלחה ברוחניות וגשמיות לו ולזוגתו שיחיו.

(אגרות קודש ח"ו עמ' לו ואילך)

ה"נקודה" של כל היום

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שכאשר אביו, כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הי' ילד, הי' אהיו הגדול, הרז"א, מתגרה בו מפעם לפעם בענינים הקשורים בתפלה.

(הרז"א הי' בעל דקדוק גדול, והי' מדקדק בתפלתו, ואילו הרש"ב לא הי' מקפיד כל כך בדבר).

פעם שאל הרז"א את הרש"ב: מדוע, ב"מודה אני",

מופיעה נקודה לאחור תיבת "בחמלה"? ענה הרש"ב: כל הענין הוא בנקודה, ונקודה זו צריכה להתרחב ולהתפשט במשך התפלה ובמשך כל היום כולו (סה"ש תרצ"ו-הש"ת ע' 239).

יש לבאר את הכוונה של פתגם זה - שיש להמשיך את ה"נקודה" של "מודה אני" בכל היום כולו - שבכל רגע, במשך כל היום, צריכה להיות העבודה של "מודה אני", שהיא עבודה כללית.

ושלושה טעמים לדבר.

(א) אמירה זו, שאומרים אותה מיד כשניעור משנתו, היא יסוד וראשית לעבודת כל היום.

(ב) תוכן אמירה זו, שהוא להתבונן לפני מי הוא שוכב, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שייך לכל היום - "כן יחשוב בכל עסקיו ועניניו" (שו"ע רבינו הזקן מהדו"ק סי' א ס"ב).

(ג) כללות עבודת האדם לקונו דורשת את ההקדמה של "ניעור משנתו בהבלי העולם" (לי' הרמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ד).

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

העילוי שבציור והרהור טוב

השכל הוא מתווך בלבד כד להבין כל דבר היטב ובאופן יסודי. ואליו הציור וההרהור מעניקים רגש במה שהוא מבין. הרגש שבא בציור והרהור נעלה יותר, בפרטים מסויימים, מאשר הרגש הבא על ידי העמקת הדעת

"מידה טובה מרובה ממידת פורענות"

הגמרא ביומא (עו, א) דנה אם מידה טובה מרובה ממידת פורענות, או ח"ו, מידת פורענות מרובה ממידה טובה, ובאה לידי מסקנה שמידה טובה מרובה ממידת פורענות. במבול כתוב "וארובות השמים נפתחו", ובנתינת המן כתוב "ודלתי שמים פתחו". הגמרא בסוטה (יא, א) אומרת הלכה פסוקה: "ולעולם מידה טובה מרובה ממידת פורענות".

בציור שאדם מצייר במחשבתו דבר מה, ומתעמק בו בהרהור חזק, עד שהוא מרגיש בדבר שהוא מהרהר בו, ישנם שני סוגי הרהורים וציורים: ציור טוב וציור רע.

מיותר להסביר זאת, ובמיוחד להסביר את הציור הרע, לדאבוננו זו היא הפינה החשוכה בחלק מסוים של אנשים, הסובלים, לא עלינו, מהרהורים רעים ומציורים רעים מסויימים, ובמיוחד בשנים הצעירות. מר מאוד לדבר על כך, ורחמנות מרה יותר לשתוק.

הרגש שבא בציור והרהור נעלה יותר מרגש הבא על ידי העמקת הדעת

החושים והכוחות של ציור והרהור הם מתנה מיוחדת שמעניק השי"ת לאדם. הרי זה

לקראת שבת

כג

המתווך האמיתי המעלה את האדם למדרגה עליונה, מוציא אותו מחיי החולין, מציל אותו מהמהומה והרתיחה השוררת ברשות הרבים, ומעמיד אותו ברשות היחיד.

אך כל האמור הוא כאשר הוא מנצל את הציור וההרהור בדבר טוב, אז זה מעמיד את האדם במדריגה עילאית. על-ידי ציור והרהור, יכול האדם להגיע לרגשות כאלה, בטוב נפשי אמיתי וטהור, שבאמצעות השכל לא יגיע אליהם אף פעם. השכל הוא מתווך בלבד כדי להביץ כל דבר היטב ובאופן יסודי. ואילו הציור וההרהור מעניקים רגש במה שהוא מביץ. הרגש שבא בציור וההרהור נעלה יותר, בפרטים מסויימים, מאשר הרגש הבא על ידי העמקת הדעת.

(תרגום מליקוטי דיבורים ח"א עמ' קפה, א ואילך - ליקוטי דיבורים המתורגם ללח"ק ח"א עמ' 258 ואילך)

